

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Панкєєв С.П.

Херсонський державний аграрно-економічний університет
к. с.-г. наук, доцент (sergeystarik@ukr.net, 0679867485)

В Україні створені умови для існування у сільському господарстві підприємств різних форм та розмірів. Основними товаровиробниками сільськогосподарської продукції, в тому числі і виробництва свинини, є сільськогосподарські підприємства та малі господарства. До малих форм господарювання у сільському господарстві належать господарства населення та фермерські господарства, які ґрунтуються на праці фермера та членів його родини з можливим залученням кількох середньорічних найманих працівників.

Останнім часом їх значення в аграрній сфері зростає і не дивлячись на існування проблем, вони є важливими товаровиробниками сільськогосподарської продукції, в том у числі і виробництва свинини. Малі форми підприємницької діяльності в сільськогосподарському виробництві виступають дієвим регулюючим суб'єктом економіки, що формує високий рівень конкуренції та попереджає неконтрольований ріст цін на ринку, володіє великим творчим потенціалом, наповнює ринок новим асортиментом продукції, миттєво реагуючи на різноманітні індивідуальні потреби споживача, а також скорочує рівень існуючого безробіття як основне джерело зайнятості [4, с. 200-210].

Тому малому підприємству, з боку держави, слід приділятися багато уваги.

За умов обмеженості й недостатності власних ресурсів у малих підприємствах, як і в сільськогосподарських підприємствах велике значення має кредитування. Нині в Україні існують програми за участю іноземних банків, проте співпраця банківської систем і малих форм господарювання знаходиться на низькому рівні, тому існують проблеми залучення додаткового фінансового капіталу. Перешкодами на шляху отримання кредитів малими аграрними товаровиробниками є: високі відсоткові ставки; відсутність досвіду кредитування села вітчизняними банками; коротка історія позичальника; відсутність єдиної банківської політики в даній сфері; завищені розміри заставного майна; нерозвинена система нормативно-правового регулювання діяльності установ; низький рівень розвитку інфраструктури тощо. Тому слід проводити заходи удосконалення, які включають: встановлення пільгового кредитування; забезпечення відповідних умов доступності кредитування усіх форм господарювання; держава має брати участь у кредитуванні довгостроковому кредитуванні/ На сучасному етапі розвитку свинарства у нашій країні поголів'я свиней скоротилося майже на половину, а виробництво свинини - майже втричі. У вітчизняному свинарстві була задіяна потокова технологія виробництва, циклічно-турова система опоросів, штучне осіменіння, двофазова технологія вирощування відгодівлі молодняку, погніздна технологія виробництва, раннє відлучення поросят, яке використовує і передові країни світу. Виробництво свинини в держпідприємствах становило 1%, у колективних - 24%, індивідуальному секторі - 65%, фермерських господарствах 1% [1, с.99-104].

Сучасне тваринництво, зокрема, свинарство, у провідних країнах світу характеризується динамічним розвитком, застосування інтенсивних енергозберігаючих технологій, зростанням виробничих потужностей, постійним підвищенням продуктивності тварин, що і забезпечує стійке збільшення виробництва свинини.

Обставини складаються так, що виробництво свинини в індивідуальних присадибних господарствах у відсотковому відношенні більше, ніж у господарствах державних і колективних; однак, за фактичними даними поки що незначно перевищують рівень, який було досягнуто у цьому секторі ще 10-15 років тому. При цьому можливість подальшого

розвитку присадибних індивідуальних господарств на даний період майже вичерпана, оскільки, вони не підтримуються з боку суспільного сектору. Ці виробники свинини потребують сприяння суспільства у плані прийнятих форм придбання, поросят, необхідних кормових добавок або допомоги у виготовленні на місці повноцінних кормосумішей із зернофуражу, зооветеринарного обслуговування і особливо в реалізації та переробці виробленої продукції.

Значною мірою цьому сприяло б створення на відповідній законодавчій основі регіональних асоціацій (об'єднань) індивідуального виробника свинини, перші паростки яких з'явилися в окремих регіонах країни, і все ж утримання 1-3 голів свиней у кожному господарстві слід розглядати як тимчасовий вимушений вихід, а не як генеральну лінію майбутнього цивілізованого суспільства, будівництво якого передбачено здійснити.

Ринкові перетворення в економіці України обумовили формування багатуокладної системи господарювання в аграрному секторі, де поряд з державними, приватними, орендними підприємствами, господарськими. З цих позицій функціонування фермерських господарств створює передумови для підвищення ефективності аграрної економіки, розширюючи межі пошуку раціональних форм і методів використання природних і економічних ресурсів аграрного виробництва. Необхідність існування та подальшого ефективного розвитку фермерських господарств товариствами, виробничими кооперативами отримали розвиток фермерські господарства пов'язана з тим, що ними забезпечується поповнення обсягу та асортименту сільськогосподарської продукції; раціональне використання матеріальних та трудових ресурсів; економія капіталовкладень у сільське господарство; ріст ефективності та продуктивності використання землі; скорочення втрат сільськогосподарської продукції; поповнення місцевого бюджету тощо[2, с. 35-40].

Класифікація свинарських фермерських господарств можна представити наступним чином. I група – їх частка складає 40 %. Такі господарства утримують свиней у спеціально обладнаних приміщеннях, але з низьким рівнем механізації; роздача кормів і видалення гною здійснюється вручну. Корми, які використовують для годівлі свиней, різноманітні, і незбалансовані за основними поживними речовинами. Дані господарства займаються вирощуванням поросят для населення і виробництвом малої кількості продукції для власних потреб.

II група – їх частка складає 45 %. Такі господарства від 50 до 200 голів свиней. Утримання свиней відбувається у спеціальних приміщеннях (свинокомплексах), які отримали за сертифікатами або просто скупчили. Система водонапування, роздача кормів, видалення гною, роздача кормів механізована. Ці господарства займаються вирощуванням поросят для продажу населення. Комплектування маточного поголів'я здійснюється за рахунок закупівлі ремонтного молодняка. Рентабельність виробництва свинини у таких господарствах складає від 5 до 22 %; використовується штучне осіменіння.

III група – їх частка складає 15 %. Це господарства, які мають земельні і майнові сертифікати або об'єдналися у спеціальні кооперативи з виробництва свинини. Впроваджуються новітні технології ресурсозбереження. Годівля повно раціона, збалансована за всіма поживними речовинами, за типом "шведського столу".

Серед чинників, які стримують розвиток свинарських фермерських господарств: низький рівень матеріально-технічної бази, низька якість кормів, низький рівень комплектації маточного поголів'я, високі податкові ставки за кредити та складнощі при утримання свиней, висока вартість комбикормів, проблеми з переробки власної продукції, що змушує фермерів реалізовувати її за низьким цінами, цінова політика (проблеми із закупівельними цінами).

Перспективною програмою розвитку і виробництва свинини у фермерських господарствах є створення та реалізація міні-ферм. На одну сільську раду на 2000 мешканців, по 3 людини на один двір, можна створити 35 міні-ферм. На одну міні-ферму можна отримати по 50 поросят за один цикл вирощування, дорощування і відгодівлі (15 поросят за 3 цикли) у розрахунку 300 кг корму на голову, потреба в кормах складе 45 т

кормів за весь цикл. Так, при отриманні поросят 520 голів поросят потреба в кормах складе 1600 т корму на одну сільську раду за рік [3, с.31-39].

Метою програми являються наступні чинники:

- створення на базі домогосподарств міні-ферм з відгодівлі поросят в невеликих типових ангарах на глибокій незмінюваній підстилці та об'єднання таких міні-ферм у виробничий кооператив;
- створення системи забезпечення міні-ферм (членів кооперативу) поросятами високопродуктивної генетики, кормами, ветеринарними препаратами;
- відбудова системи взаємовідносин (юридичних, економічних, логістичних) підприємств-постачальників ресурсів з міні-фермами (кооперативом);
- базове підприємство підтримки вибудовує відносини з міні фермами (кооперативом) на виробничих засадах;
- міні-ферма (кооператив) придбає ангари в лізинг за державної підтримки (часткова компенсація вартості, низькі лізингові відсотки);
- базове підприємство постачає міні-фермі (кооперативу) поросят та, відповідно до технологічних нормативів, корми та ветеринарні препарати;
- міні-ферма (кооператив) здійснює відгодівлю, здає вирощених свиней базовому підприємству та отримує від нього платню за надані послуги з вирощування;

Ризики програми можуть бути наступними.

- збільшення періоду відгодівлі (більше 120 діб) внаслідок незадовільної якості кормів;
- зниження якісних показників свинини (через недотримання технології годівлі)
- збільшення % вибуття;
- відмова від подальшого співробітництва після одного циклу відгодівлі;
- невизначеність відповідальності з боку клієнта за результати і наслідки проекту (якщо один з ризиків все-таки буде мати місце);
- проведення навчання і ознайомлення потенційних фермерів з технологією утримання поросят на незмінюваній підстилці в ангарах холодного типу, видати технологічні рекомендації;
- проведення навчання, видання технологічних рекомендацій технології відгодівлі свиней;
- проведення навчання, видання технологічних рекомендацій, забезпечення можливості оперативного контролю мікроклімату в ангарі (за допомогою його конструкції);
- передбачення легко демонтованих конструкцій ангару;
- усі питання пов'язані з ризиками сторін обумовити в договорі в таких розділах як: ризики, відповідальність сторін, обов'язки сторін.

Список літератури:

1. Прокопенко К.О. Малі аграрні підприємства в аграрному секторі України / Прокопенко К.О. // Економіка АПК. – 2012. №4. – С.99-104.
2. Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві / Півторак В.С. – К.: ННЦ ІАЕ, 2014. – 52с.
3. Калінчик М.В., Калінчик С.М., Алексеєнко І.М. Сучасні тенденції, стан та перспективи виробництва свинини в Україні. Агросвіт. № 3-5. - 2015. С.31-39.
4. Калинчик Н.В. Функционирование фермерських хозяйств и перспективы их развития: монография / Н.В. Калинчик, В.В. Липчук, В.Н. Лебедь, Е.А. Лысенко. – К.: ННЦ ИАЭ, 12014. – 228 с.